

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ

02

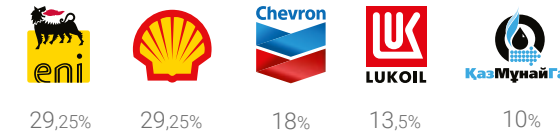
- 23 Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері
- 28 КПО басшылығы
- 32 Іскерлік этика
- 34 Мемлекетке жасалған төлемдер

ҰЙЫМ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ БАСҚАРУ ТӘСІЛДЕРІ

GRI 102-18 (2-9), GRI 102-44

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» Қазақстандық филиалы 1997 жылы Қарашығанақ мұнай-газ конденсаты кен орнын (бұдан әрі – Қарашығанақ кен орны немесе ҚМГКК) пайдалануды өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімге сәйкес (әрі қарай – ӨБТК) жүзеге асыруға арналған бірлескен кәсіпорын ретінде құрылды. **GRI 102-5 (2-1)**

КПО өз қызметінде төменде көрсетілген, өздерінің тиісті үлестес тұлғаларымен ұсынылған бес халықаралық мұнай-газ компанияларының (бұдан әрі – Мердігер немесе бас компаниялар) тәжірибесін жинақтаған:

Сауатты құрылған басқару жүйесі – кәсіпорынның табысты дамуының кепілі. КПО компаниясында қауіп-қатерлерді басқаруды, ішкі бақылауды және нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз етуді қамтитын кешенді және үйлесімді басқару жүйесі жұмыс істейді. Кешенді басқару тәсілінің негізгі міндеті жоғары басшылық бекіткен стратегияларды және алға қойған міндеттер мен нұсқауларды жүйелі және тиімді жүзеге асыруды қамтамасыз ету үшін сауатты шешімдер қабылдау және бақылау тетіктерін енгізу болып табылады.

ҰЙЫМ ҚҰРЫЛЫМЫ **GRI 102-18 (2-9), GRI 102-44**

КПО ұйымдық құрылымы Қазақстан Республикасының (ҚР атынан «PSA» ЖШС өкілдік етеді) және бас компаниялар қойған бизнес-міндеттер мен талаптарға қол жеткізу үшін сыртқы экономикалық жағдайларға үздіксіз бейімделіп отыру қажеттігін ескеріп жасалған. ӨБТК-де белгіленген мұнай-газ операцияларын жүзеге асыру үшін Agip Karachaganak B. V. және BG Karachaganak Limited компаниялары бірлесіп оператор болатын модель қабылданды («Эни Спа» және «Шелл» компанияларының тиісті филиалдары; «Шелл» компаниясы «Биджи Групптың» 100%-ін ресми түрде сатып алды).

КПО-ның екі негізгі басқарушы органы – Басқару жөніндегі бірлескен комитет (ББК) және Өнімді өткізу бойынша бірлескен комитет (ӨБК). ӨБТК ережелеріне сәйкес комитеттердің құрамына бес мердігер компанияның әрқайсысынан бір өкілден және өкілетті органның өкілдері кіреді. ББК отырыстарында өкілетті орган бір дауысқа, ал мердігер компаниялар жиынтық бір дауысқа ие болады. Шешім қабылдау үшін барлық тараптардың бірауыздан пікірі қажет. Өнімді өткізу бойынша бірлескен комитеттің де жұмысы осындай қағидаларға негізделген.

Жоғарыда айтылғандарға қосымша, Бірлескен қызмет туралы келісімнің (Бас компаниялар арасындағы) және Бірлесіп басқару туралы келісімнің («Эни» және «Шелл» операторлары арасындағы) шарттарын орындау мақсатында Мердігер мен Оператор деңгейінде кәсіпорында белгілі бір мәселелермен айналысатын шағын

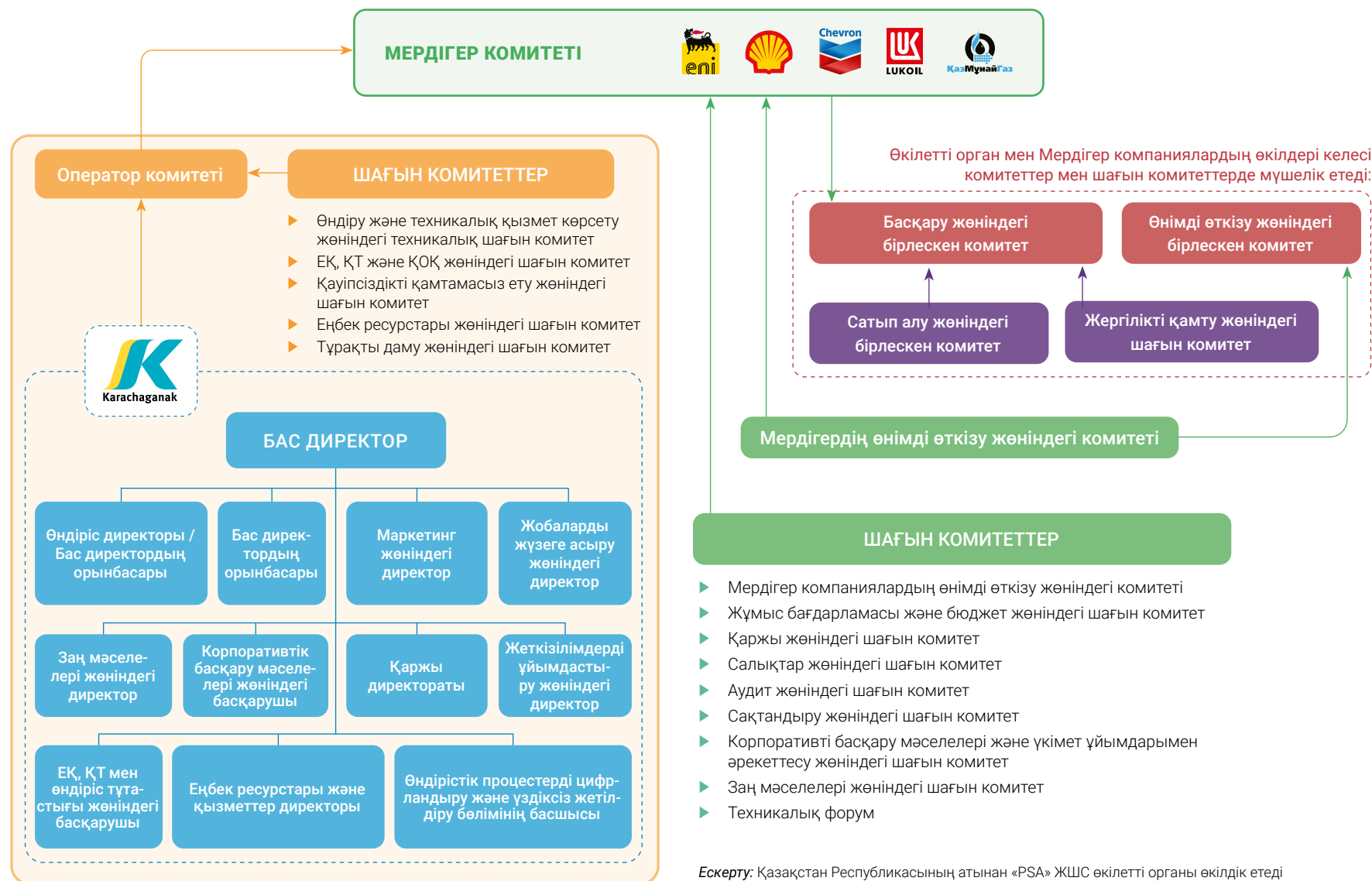
комитеттер жүйесі құрылды. Толық басқару құрылымы графикалық түрде 6-суретте көрсетілген. Комитеттер мен шағын комитеттердің қызметтері [2018 жылғы Тұрақты даму туралы есепте](#) толық сипатталған (33-34 бет).

Мердігер мен оператор деңгейіндегі әртүрлі шағын комитеттер нақты өндірістік және корпоративтік мәселелер бойынша өздерінің кәсіби ұсынымдары мен құнды нұсқауларын береді. Әрбір шағын комитеттің тиісті Ережелерде көрсетілген өз мақсаттары мен міндеттері бар.

Тұрақты дамуға қатысты мәселелер, оның ішінде әлеуметтік, экономикалық және экологиялық аспектілер Операторлар Комитеті жанындағы тұрақты даму жөніндегі шағын комитеттің құзіретіне жатады. Оның жұмысына Оператор өкілдері де, КПО да қатысады. Оның негізгі мақсаты – кен орнының тікелей әсер ету аймағында орналасқан елді мекендердің тұрғындарына кен орнының әсеріне қатысты нақты мәселелер мен сұрақтар бойынша түсініктеме және кеңес беру.

Сонымен қатар тұрақты даму жөніндегі шағын комитет бұрынғы Березовка және Бестау ауылдарының тұрғындарының көшірілгеннен кейінгі өмір сүру жағдайларын мониторингтеу мәселелерін қарайды, сондай-ақ Бөрлі ауданының, оның ішінде Қарашығанақ кен орнына жақын орналасқан елді мекендердің тұрғындарымен өзара әрекеттестік, үкіметтік емес ұйымдармен жұмыс, тұрақты даму бойынша есептілік мәселелерімен айналысады.

6-сурет. Қарашығанақ жобасын басқарудың жоғары буындары (01.01.2022 күнгі деректерге сәйкес) GRI 102-18 (2-9), 102-44

ҚАУІП-ҚАТЕРЛЕРДІ БАСҚАРУ GRI 102-15

Мұнай-газ операциялары қызметкерлердің денсаулығына, қоршаған ортаға және өндірістік активтерге тиюі мүмкін әсерді ескере отырып, мұқият ұйымдастырылуы және жүргізілуі қажет. Міндеттемелеріне жауапкершілікпен қарайтын жер қойнауын пайдаланушы ретінде КПО компаниясы кәсіпорын жұмысының барлық аспектілерін қамтитын бизнеске қатысты қауіп-қатерлерді басқаруға ерекше назар аударады. Оларға басқа да қауіп-қатерлермен қатар келесілер кіреді:

- білікті жергілікті кадрларды жұмысқа тартуға және оларды компанияда сақтап қалуға байланысты қиындықтар;
- қызметкерлердің өндірістегі қауіпсіздігі: ауаға күкіртсутектің шығып кету қаупі;
- саяси және әлеуметтік тұрақтылықтың жоғалу қаупі;
- жол-көлік оқиғалары: көлікті басқара алмай қалу;
- қызметкерлеріміздің, сондай-ақ мердігерлер мен қосалқы мердігерлердің қызметкерлерінің этикалық нормаларды сақтамауы;
- қоршаған ортаны ластау қаупі: түрлі заттардың төгіліп қалу, қалдықтардың түзілу және атмосфераға түрлі өнімдердің шығып кетуіне қатысты қауіп-қатер, шығарындыларға рұқсаттың қайтарылуы;
- мұнай өндіруде көміртегі ізін азайту бойынша мақсатты көрсеткішке жете алмау қаупі (климатқа қатысты қауіп-қатер);
- өндіріс тұтастығына қатысты қауіп-қатер;
- нақты ұзақ мерзімді стратегияның жоқтығы;
- мұнай-газ өнімдерін өткізу мүмкіндігін жоғалту қаупі;
- ауыр кибер шабуылдарға ұшырау қаупі.

Жоғарыда көрсетілген қауіп-қатерлердің жағымсыз әсерін төмендету үшін КПО жан-жақты жүйелі жұмыс жүргізіп, үздіксіз бағалау өткізеді. Бұл жердегі мақсат – оңтайлы бизнес-стратегияны әзірлеу және өзгерістерді басқару.

2021 жылы КПО қызметке және технологиялық қауіпсіздікке қатысты қауіп-қатерлерді тиімді анықтау, бағалау және басқару үшін қауіп-қатерлерді басқарудың жаңа біріктірілген моделін енгізді. Қауіп-қатерлерді басқарудың біріктірілген жүйесінің процедурасы және қауіп-қатерлерді басқару жүйесі процестің өзін анықтайды және сипаттайды, сонымен қатар бүкіл Компания бойынша қызметтер мен міндеттер қалай бөлінетінін де көрсетеді. Сондай-ақ, аталмыш жүйе бизнес-мақсаттар мен міндеттерді ұйымның әр деңгейіндегі қызметке қатысты қауіп-қатерлерге сәйкестендіруге бағытталған.

Корпоративтік басқару мәселелері жөніндегі директорат қауіп-қатерлерді басқарудың біріктірілген жүйесін енгізуге, қолдауға, бақылауға және үнемі жетілдіруге жауап береді. Атап айтқанда, қауіп-қатерлер моделі қолданылып, қызметке қатысты негізгі қауіп-қатерлер «қауіп-қатерлердің корпоративтік тізіліміне» енгізіліп жинақталады. Бұл тізілім әлеуетті қауіп-қатерлер тізбесін, сондай-ақ тиісті алдын алу және түзету іс-қимылдарын қамтиды. Бұл процесс қауіп-қатерлердің біріктірілген басқару процедурасымен реттеледі. Барлық қызметке қатысты қауіп-қатерлер корпоративтік тізілім түрінде КПО жоғары басшылығының қатысуымен өткізілетін Қауіп-қатерлерді басқару жөніндегі комитетімен қарастырылуға ұсынылады.

GRI 102-33 (2-16)

Екінші жағынан, өнеркәсіптік қауіпсіздікке қатысты негізгі қауіп-қатерлер «Тосқауылдар моделі» бағдар-

ламасының көмегімен тізілімге енгізілген, бұл бағдарламада аталған қауіп-қатерлердің толық сипаттамасы берілген. Бұл қауіп-қатерлер еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және өндіріс тұтастығы директорымен бақыланады және қауіп-қатерлерді басқару жүйесі арқылы реттеледі.

Қауіп-қатерлерді басқару үдерісіне оларды бақылау және талдау да кіреді, олар өз кезегінде қауіп-қатерлерді басқару құралы арқылы жүзеге асырылуы керек ұдайы тексеру мен қайта бағалауды қамтиды. Бұл құрал қауіп-қатерлерді басқарудың біріктірілген тәсіліне қатысты ұсынылған және тексерілген барлық толық ақпаратты қамтиды.

Қауіп-қатерлерді басқару процесінің тиімділігін тексеру үшін келесі кезеңдер орындалады:

- Жылына екі рет:** Қауіп-қатерлер жөніндегі комитеттің отырыстарында қауіп-қатерлер туралы жиынтық есеп талқыланады, келісіледі және Мердігер Комитетіне жіберіледі.
- Ұдайы:** анықталған қауіп-қатерлерді жеңілдетуге арналған алдын алу шараларының уақтылы және тиімді орындалуын қамтамасыз ету және қауіп-қатерлерді кешенді басқару жөніндегі жетекші маманды уақтылы хабардар ету мақсатында қауіп-қатерлердің өршуі туралы ақпарат қауіп-қатердің иелері деңгейінде тұрақты түрде қайта қаралып, жаңартылып отырады.

Маңызды әлеуметтік, экологиялық және экономикалық тақырыптар бойынша негізгі қауіп-қатерлерді жеңілдету шаралары есептің тиісті тарауларында толығырақ сипатталған.

КПО БАСҚАРУ ЖҮЙЕЛЕРІ GRI 103-2 (3-3)

Ірі көлемдегі инвестициялардың тұрақтылығын қамтамасыз ету тиісінше басқаруды қажет етеді және КПО сияқты күрделі ұйымда тиімді басқару, ішкі бақылау және сапаны қамтамасыз ету процестері айрықша маңызды.

ӨБТК-ге сәйкес КПО өз қызметінің барлық аспектілері бойынша жұмысты халықаралық стандарттарды басшылыққа ала отырып жүргізеді. Стандарттар КПО басқару жүйесінің негізін құрайтын бірқатар ережелер, процедуралар және тиісті ұтымды тәжірибелерге сүйеніп енгізіледі.

Тұрақты дамумен байланысты КПО-ның менеджмент жүйелері келесі кестеде келтірілген:

ЕҚ, ҚТ ЖӘНЕ ҚОҚ САЛАСЫНДАҒЫ БІРІКТІРІЛГЕН БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ

GRI 103-1, 103-2 (3-3), 403-1, 403-7, 403-8

КПО компаниясы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелерін ISO 14001:2015 (Экологиялық басқару жүйесі), ISO 45001:2018 (Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік) және ISO 50001:2018 (Энергия тұтынуды басқару) халықаралық стандарттарына сәйкестігі сертификатталған біріктірілген менеджмент жүйесі шеңберінде басқарады.

Қоршаған ортаға мейлінше аз әсер етіп, қызметкерлердің денсаулығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз етуде үздіксіз жетілу мен адал қызмет Компания үшін айрықша маңызға ие. 2021 жылы КПО ISO халықаралық стандарттарының талаптарына сәйкестігін растау үшін қайта сертификаттаудан өтті. Бұл процесті қолдау бағытында КПО мен мердігер ұйымдардың қызметкерлері үлкен жұмыс атқаруда.

КПО-ның ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы талаптары Компания ішінде де, одан тыс та кең таралған және Компанияның барлық келісімшарттарының арнайы қосымшасында көрсетілген.

Жыл сайын КПО-да ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәдениетін арттыру мақсатында бірқатар бағдарламалар, тренингтер, бастамалар мен науқандар өткізіледі. Мұндай бастамалар кіріспе нұсқамаларды, мамандандырылған кәсіптік оқытуды, сондай-ақ «Көшбасшылық және қауіпсіздік техникасы бойынша мәдениет бағдарламасы», «ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карточкасы», «ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы ынталандыру бағдарламасы», «Денсаулыққа қауіп-қатерлерді бағалау», «Экологиялық мәдениетті дамыту және хабардарлық деңгейін арттыру» және т.б. бағдарламаларды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

Бұдан басқа, КПО жыл сайын еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы ішкі аудит бойынша өз жоспарын орындайды. Мысалы, 2021 жылы КПО ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласында 14 аудит жүргізді.

4-кесте. Тұрақты даму мәселелері бойынша басқару жүйелері GRI 103-2 (3-3)

Тұрақты даму	Корпоративтік басқару	Өндірістік мәселелер	Еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және өндірістік тұтастық	Әлеуметтік салаға үлес қосу	Құқықтық және этикалық нормаларды сақтау
▶ Тұрақты даму кодексі.	▶ КПО корпоративтік басқару жүйесі бойынша нұсқаулық; ▶ Корпоративтік басқару мәселелері бойынша менеджмент жүйесі.	▶ Өндірісті басқару жүйесі бойынша нұсқаулық; ▶ Маркетинг директоратын басқару жүйесі; ▶ Қаржы директоратын басқару жүйесі; ▶ Біліктілікті басқару жүйесі бойынша саясат.	▶ ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы саясат және ережелер; ▶ ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жақсарту бойынша жыл сайынғы жоспар; ▶ Еңбекті қорғау және салауатты өмір салтын насихаттау бойынша саясат; ▶ Энергия саясаты және энергия менеджменті жүйесі бойынша нұсқаулық және «Жасыл ережелер»; ▶ Қауіпсіздікті басқару жүйесі бойынша нұсқаулық; ▶ ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы менеджмент жүйесі бойынша нұсқаулық; ▶ ЕҚ, ҚТ және өндіріс тұтастығы туралы ереже.	▶ Жергілікті қамту саясаты; ▶ Нұр-Сұлтан қаласындағы кеңсенің және ББК хатшылығының басқару жүйесі; ▶ КПО әлеуметтік қызметі саласындағы ереже мен стандарттар; ▶ Демеушілік және қайырымдылық саласындағы саясат; ▶ Еңбек ресурстарын басқару ережесі; ▶ Әлеуметтік жобалар бөлімінің басқару жүйесі.	▶ КПО тәртіп кодексі; ▶ КПО бизнес қағидалары; ▶ Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулық; ▶ Нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөлімінің басқару жүйесі.

БИЗНЕС-ПРОЦЕСТЕРДІҢ ТИІМДІЛІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ GRI 103-3 (3-3)

Ішкі бақылауды ұйымдастыру үшін КПО процестің екі түрін әзірледі: i) күрделі шығындар жұмсалатын жобалардың тиімділігін бағалау процесі және ii) ішкі аудит.

Сәйкестікті қамтамасыз ету процестеріне келетін болсақ, шешім қабылдау барысында тиісті негіздемені қамтамасыз ету үшін және сондай-ақ кәсіпорын үшін инвестиция құнын оңтайландыру мақсатында КПО-ның игеру бойынша барлық күрделі жобалары мүмкіндіктерді анықтаудан бастап пайдалану кезеңіне дейін бағаланып отырады. Инвестициялардың деңгейіне байланысты операциялардың тиімді орындалуын қамтамасыз ету үшін тиімділікті бағалау бойынша ішкі және сыртқы (бас компаниялардың қатысуымен) іс-шаралар жүзеге асырылады.

Екінші жақтан, жүйелі және жан-жақты тәсілді қолдану арқылы алға қойылған өндірістік межеге қол жеткізу мақсатында ішкі және тәуелсіз тексерулерді қамтамасыз етуге арналған ішкі аудит процесі бар. Мұндай тәсіл қауіп-қатерлерді басқару, бақылау және басқару процестерінің тиімділігін бағалауға және арттыруға көмектеседі.

КПО қызметтің барлық аспектілері бойынша – бизнес-процестердің тиімділігі және ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы басқару жүйесі, заңнаманы, нормативтік актілерді және ішкі регламенттерді сақтау, қаржылық және басқару есептілігінің анықтығы сияқты бағыттар бойынша, сондай-ақ анықталған кемшіліктерді түзетуге бағытталған кейінгі іс-шаралар бойынша жылдық жоспар әзірлейді.

Екіншіден, КПО бас компаниялары жыл сайын тиімділікті және қауіп-қатерлерді басқару, ішкі бақылау және басқару салаларындағы талаптарға сәйкестікті қамтамасыз етуге арналған қосымша сапа дәрежесін қамтамасыз етуге арналған тәуелсіз аудит жүргізеді. Аудит нәтижелері КПО жоғары басшылығына және бас компанияларға Аудит бойынша шағын комитет шеңберінде хабарланады.

Үшіншіден, Компанияның бақылау жүйесінің тиімділігі және халықаралық стандарттарға сәйкестігі, сондай-ақ ҚР заңдарының сақталуы жоғарыда аталған шолу аудиттерін қоса алғанда, ISO стандарттарына сәйкестікті сақтаумен қамтамасыз етіледі.

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫНА ҚАТЫСТЫ МӘСЕЛЕЛЕР GRI 103-1, 103-2, 103-3 (3-3)

Мұнай-газ операцияларын жүргізу кезінде қолданыстағы жергілікті және халықаралық заңдар мен ережелерді, оған қоса КПО БҰҰ-ның адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясын және адам құқықтары саласындағы халықаралық еңбек ұйымының негізгі конвенцияларын сақтайды.

Адам құқықтары мәселелері әлеуметтік үлес, қауіпсіздік, адам ресурстары, сондай-ақ сатып алу тұрғысынан талаптардың сақталуын сипаттайтын Компанияның ішкі ережелерінде көрініс тапқан. Мұнымен қатар, КПО бизнес үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету және сыбайлас жемқорлыққа жол бермеу мақсатында өзінің сатып алу үдерістерін тиісінше тексеріп тұруға ұмтылады.

Өз қызметкерлерінің және жергілікті қоғамдастықтардың құқықтарын құрметтеу және қорғау мақсатын ұстана отырып, КПО сыртқы мүдделі тараптармен үнемі өзара әрекеттестікте болады және өзі жұмыс істейтін қауымдастықтардың жалпы өркендеуіне тікелей немесе жанама үлес қосуға ұмтылады.

КПО қазіргі заманғы құлдық пен балалар еңбегіне мүлдем қарсы болып, оларға төзбеушілік принципін ұстанады. Компанияның жеткізілім тізбегінде не қызметінің басқа салаларында болуы мүмкін осы және адам саудасына қатысты қауіп-қатерлерді анықтауға және жоюға ұмтылады.

“
Адам құқықтары мәселелері әлеуметтік үлес, қауіпсіздік, адам ресурстары, сондай-ақ сатып алу тұрғысынан талаптардың сақталуын сипаттайтын Компанияның ішкі ережелерінде көрініс тапқан.”

КПО БАСШЫЛЫҒЫ

ДЖАНКАРЛО РУО

Бас директор

Джанкарло Руоидің мұнай және газ өнеркәсібіндегі Қазақстанда және шет елдерде жинақтаған жиырма жылдық жұмыс тәжірибесі бар. Осы қызметке дейін ол өндірістің, кен орындарын барлаудың, игерудің және пайдаланудың, сондай-ақ бизнесті дамытудың толық барысын қамтитын жауапты лауазымдарды атқарған. Соңғы қызметінде ол «Эни» компаниясының Абу-Даби-дағы ADNOC / UDR бірлескен кәсіпорнында құрлықтағы операциялар бағдарламасының жетекшісі болды. Бұған дейін ол «Эни Гана» компаниясында басқарушы директор қызметін атқарды және «Норд Каспиан Оперейтинг Компани» компаниясында кен орнын игерудің бірінші кезеңінің директоры лауазымында жұмыс істеді.

АДАМ ЧАРЛЬЗ ЛОУМАСС

Өндіріс директоры және бас директордың орынбасары

Адам Лоумастың өндіріс, күрделі жобалар, бизнесті түрлендіру, коммерциялық мәмілелер және стратегия әзірлеу сияқты салаларда басшылық лауазымдарда жинаған 20 жылға жуық тәжірибесі бар. Ол Қазақстанда қоса санағанда тоғыз елде өмір сүріп, қызмет еткендіктен, әртүрлі ұлттардың мәдениетімен жақсы таныс.

Адам «Шелл» компаниясында 2007 жылдан бері жасайды. КПО-ға келгенге дейін Адам Қазақстанның Атырау қаласындағы «НКОК» консорциумында өндірісті жетілдіру жөніндегі бас директор және сандық технологиялар жөніндегі директор лауазымын атқарды.

ҚУАНЫШ ҚҰДАЙБЕРГЕНОВ

Бас директордың орынбасары

Қуаныш Құдайбергеновтың мұнай-газ саласында және Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдарында басшылық қызметтерді атқарып жинаған тәжірибесі зор.

2017 және 2021 жылдар аралығында ҚР Энергетика министрлігінің мұнай өнеркәсібін дамыту департаментінің директоры қызметін атқарды.

Сондай-ақ Қуаныш Құдайбергенов осы күнге дейін келесі компанияларда бірқатар қызметтерді атқарып келген: «КМГ-Кансу Оперейтинг» ЖШС, Ромпетрол С.А., «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ, «КАСПИЙ МЕРУЕРТИ ОПЕРЕИТИНГ КОМПАНИ Б.В.», «КазМунайТениз» ТМК, «Интегра» ЖАҚ.

АЛМАСБЕК МУХАШОВ

Маркетинг жөніндегі директор

Алмасбек «Эни» компаниялар тобында 20 жылдан астам қызмет етіп келеді. Ол Нигерия, Мексика, Түркіменстан, Алжир, Тунис, Венесуэла және Қазақстанда барлау мен игеру, өнімді өндіру, өңдеу, сақтау және сатуға байланысты қызметтерде сыртқы байланыстар, экономикалық талдау және қаржы, өнеркәсіптік жобаларды әзірлеу сияқты мәселелерден бастап, экспорт және жобаның түрлі кезеңінде коммерциялық келіссөздер жүргізуге дейін түрлі міндеттерді атқарды. Бұрынғы қызметінде Алмасбек «Аджив Карачаганак Б.В.» компаниясының қазақстандық филиалында жаңа бизнес мүмкіндіктер мен аймақты талдау жөніндегі басшы қызметін атқарды.

ЖАН ВАК

Қаржы директоры

Жан Вактың әлемнің түрлі елдерінде басшылық қызметтерде жинаған 20 жылға жуық тәжірибесі бар. Ол 8 түрлі елде мұнай-газ саласында, соның ішінде барлау және өндіру, сондай-ақ өнімді сақтау, тасымалдау және сату бағыттарында әртүрлі қаржымен байланысты қызметтерді атқарған.

Білікті бухгалтер басқарушы ретінде Жан қазынашылық, қаржылық бақылау, корпоративтік қаржы және бірлескен кәсіпорынның қаржысы бойынша терең білім жинақтап, әртүрлі жоғары басшылық лауазымдарды атқарған, соның ішінде Ирактағы Basrah Gas Company кәсіпорнында 6 жыл еңбек еткен. КПО компаниясына келгенге дейін ол «Шелл» компаниясының Мексикадағы өкілдігінде қаржы директоры қызметін атқарған.

ЛИАНА РУПНИК

Заң директоры

Лиананың кәсіпорындағы заң қызметін басқару және нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету саласында жинаған халықаралық тәжірибесі мол. КПО-дағы лауазымға тағайындалмас бұрын ол Мозамбиктегі қаржыландыру және сатып алулар жобасында заң бөлімінің бастығы қызметін атқарды («Эни Ұлыбритания»).

Соңғы жылдары Лиана бірнеше шет елдерде қызмет еткен және өнеркәсіп саласында бірқатар жетекшілік қызметтерді атқарған, бұлардың қатарына Қазақстандағы Епі компаниясының барлау мен өндіру бөлімшесіндегі заң бөлімінің бастығы қызметін жатқызуға болады (Нұр-Сұлтан қаласы, Қазақстан).

КПО БАСШЫЛЫҒЫ

ОСКАР ВАН ДЕР ВЕЙДЕ

Жобаларды жүзеге асыру жөніндегі директор

Оскар «Шелл» компаниясында және оның бөлімдерінде 1990 жылдан бері жұмыс жасап келеді. Бұған дейін ол Үндістанның Бангалор қаласында Shell Projects & Technology ұйымында цифрландыру жобаларының бас менеджері қызметін атқарды.

Оскардың инженерлік жобалау мен жобаларды басқаруда тәжірибесі мол. Өзінің еңбек жолында Оскар «Шелл» компаниясының Нидерланды, Ұлыбритания, Нигерия, Сирия, Үндістан және Қазақстандағы бөлімдерінде басшылық қызметтерді атқарып келеді.

ДЖОСУЭ ДЕЛЛА БЬЯНКА

Жеткізілімдерді ұйымдастыру жөніндегі директор

Делла Бьянка Джосуэ «Эни» компаниясында 2004 жылдан бері жұмыс жасап келеді. Қазіргі қызметіне тағайындалғанға дейін ол «Эни» компаниясының Еуропа, Австралия, Америка және Таяу Шығыс елдеріндегі өндірістік және өндіру қызметтеріне қажет сатып алуларына жауапты болған. Джосуэ соңғы он жыл ішінде бірқатар басшылық қызметтерді атқарып, сатып алулар саласында мол халықаралық тәжірибе жинаған. Сонымен қатар Джосуэ Ресей, Мозамбик, Сауд Арабиясы, Бразилия, Италия және Қазақстан сияқты елдерде сатып алулар жөніндегі бөлім бастығы лауазымын атқарған. Джосуэнің қызметті басқаруды ұйымдастыру бойынша магистр дәрежесі бар.

ДАВИДЕ МАЦЦУКЕЛЛИ

Еңбек ресурстары және қызметтер директоры

Давиденің еңбек ресурстарын басқару саласында жинаған зор халықаралық тәжірибесі бар. Соңғы қызметінде ол КПО компаниясының еңбек ресурстарын басқарушысы қызметін атқарды.

Өзінің еңбек жолында Давиде өнеркәсіп саласында бірқатар басшылық қызметтерді атқарды, атап айтқанда, Еуропа, Ирак және Таяу Шығыс елдерінде («Эни» – барлау және өндіру) халықаралық еңбек ресурстарын басқару жөніндегі басшы, «Eni East Africa Spa» (Мозамбик) еңбек ресурстарын басқару және қосалқы қызмет жөніндегі басшысы, «Eni North Africa B.V.» (Ливия) оқыту және кәсіби дамыту бөлімінің басшысы, «Nigerian Agip Oil Company» компаниясында (Нигерия) ұйымды дамыту және қосалқы қызмет жөніндегі менеджер сияқты түрлі қызметтерді атқарған.

РОБЕРТ ВИМ ДИЙКЕМА

Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, қоршаған ортаны қорғау және өндіріс тұтастығы жөніндегі басқарушы

Роберт «Шелл» компаниясында 1991 жылдан бері жұмыс істеп келеді. Оның мұнай-газ саласында, соның ішінде ЕҚ және ҚТ, өндіру, техникалық қызмет көрсету, бұрғылау және аудит салаларындағы басшылық қызметтерді атқару барысында жинаған 30 жылдан астам тәжірибесі бар. Осыған дейін ол Ирактағы «Басра Газ» компаниясында өндіріс және жобаларды жүзеге асыру бөлімінің ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жөніндегі басшысы және ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жөніндегі директордың орынбасары лауазымдарында қызмет етті.

Өзінің еңбек жолының басында, Роберт Қазақстанда «Аджи́п ККО» компаниясында құрлықтағы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ қызметінің басшысы лауазымында жұмыс істеп үлгерген. Ол осыған қоса Нидерландыда, Германияда, Нигерияда, Ұлыбританияда, Сирияда және Ресейде жұмыс істеген. Роберттің әуе ғарыш саласындағы инженерия бойынша ғылым магистрі дәрежесі бар.

ФИДАН ГОКТАШ ТРАУФЕТТЕР

Корпоративтік басқару мәселелері жөніндегі басқарушы

Фидан «Шелл» компаниясындағы қызметін 2002 жылы бастады және ол жер шарының көптеген елдерінде өндіріс өнеркәсібіндегі түрлі лауазымдарда еңбек етіп, кең салалы мамандарға жетекшілік жасап келеді.

Осыған дейін мұнай-газ саласында кен орнын игеру және бизнесті жоспарлау, ұңғымаларды бұрғылауды жоспарлау және жүргізу, геологиялық модельдеу мен зерттеу жұмыстары, барлау мен өндіріс технологияларының стратегиясын жасау салаларында ішкі аудитпен айналысып келді.

Фиданның қолданбалы физика бойынша дипломы, физика мен бейорганикалық химия бойынша доктор дәрежесі, сонымен қатар Ұлыбританиядағы Imperial College колледжінің бизнес магистрі дәрежесі бар. Фидан – мұнай-газ өнеркәсібінің инженерлері қоғамының мүшесі.

АРИАДНА ГАРАЙ

Корпоративтік басқару мәселелері жөніндегі басқарушы

Ариадна «Эни» компаниясындағы қызметін 2004 жылы бастады және Орталық Азия, Латын Америкасы және Африкадағы компанияның түрлі бөлімшелерінде жұмыс істеді, қызметінде көпұлтты ұжымдарды басқарды және ірі капиталдық жобаларға, бұрғылауға, пайдалануға және техникалық қызмет көрсетуге байланысты құны миллиардтаған доллар тұратын сатып алуларды орындады.

Бұрынғы лауазымында ол оператор басқармайтын бірлескен кәсіпорында (БК) аудитор қызметін атқарды, онда ол БК серіктестерінің (соның ішінде ExxonMobil, «Шелл» және Chevron сияқты серіктестер) топтарын басқарды. Ариаднаның халықаралық қатынастар бойынша магистр дәрежесі және INSEAD бизнес мектебінің корпоративтік басқару саласындағы атқарушы сертификаты бар. Ол сонымен қатар Woman on Board (Біріккен Корольдіктегі ұйымы) желісінің мүшесі.

ІСКЕРЛІК ЭТИКА GRI 102-16 (2-23)

КПО ІСКЕРЛІК ҚАҒИДАЛАРЫ

КПО өз қызметін 2019 жылы қолданысқа енгізілген «КПО іскерлік қағидаларына» сәйкес жүзеге асырады.

«КПО іскерлік қағидаларында» Компания қызмет жүргізу барысында басшылыққа алатын қағидалар айқындалған және жұмыс тиімділігінің жоғары стандарттары мен әдеп нормалары белгіленген. Мүдделі тараптар, соның ішінде мердігерлер мен жеткізушілер, осы қағидаларды құрметтейді және өз жұмысын осы қағидаларға сүйеніп орындайды деп күтеміз.

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ

Біз Біріккен Ұлттар Ұйымының адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясында келтірілген қолданылатын заңдар мен нормативтік актілердің және Халықаралық еңбек ұйымының негізгі конвенцияларының талаптарын орындауға ұмтыламыз.

Адам құқықтарын сақтау Компанияның «қызмет жүргізуге лицензия» алудағы міндетті шарты болып табылады. Компания қызметі қызметкерлеріміз, мердігерлеріміз, жергілікті халықтан бастап мен жергілікті билік органдарына дейін барлық мүдделі тараптардың адам құқықтарын құрметтеуге негізделген.

Осы себепті адам құқықтарына қойылатын талаптар Тәртіп кодексіне және КПО-ның қолданыстағы құрылымына, нұсқаулықтарына және саясаттарына енгізілген. Оларға мыналар жатады:

7-сурет. «КПО іскерлік қағидалары» негізгі жеті категорияны қамтиды:

«КПО іскерлік қағидалары» құжатының толық нұсқасын және таныстырма бейнебаянын КПО сайтындағы [Іскерлік этика](#) бөлімінен тауып таныса аласыздар.

- ▶ **Әлеуметтік қызмет** – біздің әлеуметтік қызмет бойынша жоспарымыз бар және біз өз қызметіміздің жергілікті халыққа тигізетін әсерін ескереміз.
- ▶ **Қауіпсіздік** – Бүкіл Компанияға қойылатын қауіпсіздік талаптары қызметкерлердің, мердігерлердің және нысандардың қауіпсіздігін адам құқықтары мен жергілікті халықтың қауіпсіздігі сақталатындай қамтамасыз етуге көмектеседі.
- ▶ **Адам ресурстары** – саясаттарымыз бен стандарттарымыз әділ еңбек қатынастарын орнатуға және жағымды жұмыс ортасын құруға көмектеседі.

- ▶ **Келісімшарттар мен сатып алулар** – біз тұрақты дамуға үлес қосатын және экономикалық, экологиялық және әлеуметтік тұрғыдан жауапты мердігерлермен және жеткізушілермен жұмыс істеуге ұмтыламыз.

Заңнамаға сәйкестік саласындағы жалпы саясат шеңберінде КПО этикалық нормалар мен нормативтік-құқықтық сәйкестікті сақтау саласында оқытудың жаңа бағдарламасын қабылдады және орындауға кірісті. Бұл бағдарлама қабылданған қағидалар мен міндеттемелер бойынша жоғарыда аталған негізгі мәселелерді шешуге бағытталған.

ТӘРТІП КОДЕКСІ

GRI 103-2 (3-3)

КПО-ның нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету жүйесі компания ішіндегі нормативтік-құқықтық сәйкестіктің барлық аспектілерін реттейді және оларға басшылық етеді. «Тәртіп кодексі» – осы нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз етудегі негізгі құжат. Бұл құжат этикалық қағидаларды, құндылықтарды және Компанияның ішкі және сыртқы әрекеттері кезіндегі, соның ішінде жеткізушілермен, өндірушілермен және басқа да серіктестермен қатынасу кезіндегі этикалық қағидаларды, тәртіп ережелері мен құндылықтарын анықтайды.

Тәртіп кодексінде қызметкерлерден сақталуы талап етілетін «Іскерлік қағидаларды», тиімділік стандарттары мен этикалық тәртіп нормаларын қолдану жолдары бойынша КПО қызметкерлеріне толық нұсқаулық беріледі. Тәртіп кодексі сыртқы сауда, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы, ақпарат беру, сыйлықтар мен қонақжайлылық білдіру белгілері сияқты сұрақтарды айқындайды.

2021 жыл компания үшін ерекше қиын болды және COVID-19 пандемиясы өршіп тұрған шақта тәртіп кодексін жүйелі қолданудың маңызы зор болды. КПО нормативтік-құқықтық сәйкестік жөніндегі бөлімі басшылыққа COVID-19-ға қатысты мәселелерге жөнді көзқарас қалыптастыруға көмектесті. Бұл өз кезегінде туындауы мүмкін мүдделер қақтығысын және демеушілік мәселелеріндегі іскерлік этикаға қатысты басқа да ереже бұзушылықтарды шешуде қызметкерлердің әдеп тұрғысынан дұрыс әрекет етуін қамтамасыз етті. КПО Ақсай және Орал қалаларының жергілікті ауруханаларына медициналық жабдықтар, материалдар мен дәрі-дәрмектер берді, бұл пандемияның жергілікті халыққа тигізген әсерінің салдарын жеңілдетуге ықпал етті.

COVID-19 кезіндегі жағдайдың тұрақсыздығы мен құбылмалылығы КПО-ның жеткізушілермен және мердігерлермен жұмысты жүргізу әдісіне әсер етті. Компанияның нормативтік-құқықтық сәйкестік жөніндегі бөлімі жеткізушілеріміздің қызметті жүргізуде этикалық нормаларды сақтауын қамтамасыз ету үшін кешенді этикалық бағалауды жүргізуді жеделдетті.

«КПО тәртіп кодексі» құжатының толық нұсқасы КПО сайтында осы [сілтеме](#) бойынша орналасқан.

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ОҚИТУ GRI 205-2

Компания барлық қарым-қатынастар «КПО тәртіп кодексінде» келтірілген бизнесті жүргізудегі этикалық қағидаларға негізделген әділ және таза бизнес ортасын құруға бар күшін салып келеді.

КПО-ның барлық қызметкерлері нормативтік талаптарды сақтау мәселелері бойынша тұрақты негізде оқытудан өтеді. Өткен жылы біз сыбайлас жемқорлыққа қарсы дайындық бойынша жыл сайынғы онлайн-курс енгіздік, оны іссапармен келген және агенттік қызметкерлерін қоса санағанда компания қызметкерлерінің 98%-і өтті. Бұған қоса, КПО-ның әр қызметкерлері жыл сайын қойылған талаптармен танысу қажет және этикалық талаптарға сәйкестікке қатысты ұсынылған жеке міндеттемелермен келісіп растау қажет. Тәртіп кодексі мен басқа да этикалық сәйкестік саясаттары, сондай-ақ процедуралар әрбір қызметкердің онлайн танысып өтуі үшін КПО-ның интранет желісіне жүктелген.

“КПО-ның барлық қызметкерлері нормативтік талаптарды сақтау мәселелері бойынша тұрақты негізде оқытудан өтеді.”

COVID-19-бен байланысты шектеулерге қарамастан, 2021 жылы нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөлімі жұмысында жемқорлық қаупі жоғары қызметкерлерге оқытуларды онлайн өткізуді жалғастырды. Негізі, бұл оқыту бетпе-бет өткізіледі. Қашықтан барлығы алты оқыту сессиясы ұйымдастырылды.

СӘЙКЕСТІКТІ САҚТАУ БОЙЫНША ЖЕДЕЛ ЖЕЛІ ҚЫЗМЕТІ ЖӘНЕ БАСҚА ДА ШАРАЛАР GRI 102-17 (2-26), 103-3 (3-3)

Компанияның нормативтік құқықтық сәйкестік бағдарламасын іске асыру мақсатында, 2012 жылдан бері КПО-ның тегін, анонимдік және құпия [Жедел желісі](#) жұмыс істеп келеді.

Жедел желі КПО қызметкерлері, жеткізушілері және мүдделі тараптары үшін әділ және қауіпсіз жұмыс ортасын құрудағы маңызды құрал болып табылады. Жедел желі арқылы хабарланатын тақырыптарға ықтимал құқықтық және этикалық тәртіп бұзушылық, соның ішінде дискриминация, жыныстық алымсақтық, мүдделер қайшылығы, қоршаған ортаға зиян келтіру немесе қауіп төндіру және/немесе қаржыға қатысты ереже бұзулар немесе жемқорлық кіреді. Қызметтегі ереже бұзу туралы мәлімдемені телефонмен немесе онлайн форманы толтыру арқылы жолдауға болады. Бұдан соң, бұл мәлімдеме нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөліміне қарау және тиісті шараларды қабылдау үшін жіберіледі. Сондай-ақ, компания қызметкерлері нормативтік-құқықтық сәйкестік бөліміне, еңбек ресурстары бөліміне немесе тікелей басшыларына жүгіне алады.

2021 жылы нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөліміне 169 мәлімдеме келіп түсті. Барлық мәлімдемелер мұқият қаралып, тиісті шаралар қолданылды. Өтініштердің басым бөлігі жұмыс орындарындағы қарым-қатынас мәселелеріне қатысты болды, соның ішінде 150 өтініш нормативтік-құқықтық сәйкестік бойынша ереже бұзуды тергеу процедурасының және/немесе өтініштің сипатына байланысты тәртіптік мәселелерді шешу жөніндегі ереженің талаптарына сәйкес шешілді және жабылды.

Келіп түскен барлық мәлімдемелер нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты ереже бұзуларды тергеу тобымен тергеледі және, қажет болғанда, салдарларды жою бойынша тиісті шаралар қолданылады. 2021 жылы Компанияда қызметтік тексерулерді сапалы жүргізу және ұйым ішіндегі салдарды жою бойынша шараларды жүйелі қолдану мақсатында тергеудің жаңа процедурасы қолданысқа енгізілді.

”
Салықтар білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік инфрақұрылым және басқа да қызмет салаларын қаржыландыруға ықпал ететін Қазақстан Республикасы үшін маңызды табыс көзі болып табылады.

МЕМЛЕКЕТКЕ ЖАСАЛҒАН ТӨЛЕМДЕР

GRI 207-1, 207-2, 207-3

Uchet.kz деректері негізінде, КПО компаниясы тізімге енген (Grant Thornton компаниясы жасаған) 50 ірі компанияның ішінде екінші ірі салық төлеуші болып танылды, оның үлесіне Қазақстан Республикасының мемлекеттік бюджетіне түсетін барлық салық түсімдерінің едәуір бөлігі тиесілі.

КПО салық режимі өнімді бөлу туралы келісіммен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы салық заңнамасымен реттеледі.

Салықтар білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік инфрақұрылым және басқа да қызмет салаларын қаржыландыруға ықпал ететін Қазақстан Республикасы үшін маңызды табыс көзі болып табылады.

КПО компаниясы мүмкіндігінше өзара құрмет пен ашықтық негізінде, сондай-ақ Батыс Қазақстан облысында бизнес пен әлеуметтік саланы дамыту үшін қолайлы орта қалыптастыру мақсатында салық органдарымен ашық диалог пен ынтымақтастық қатынастарын құруға ұмтылады. Салықтық жеңілдіктер қолданылған және салық төлеуден босатылған жағдайларда КПО олардың ашықтығын және заңнамалық, нормативтік шектерге сәйкестігін қамтамасыз етуге ұмтылады.

Іс жүзінде КПО салық стратегиясы салықтарды дұрыс есептеу, қосарланған салық салу тәуекелін азайту және салық органдарымен кез келген даулардың алдын алу

болып табылады. Осыған байланысты, компанияның негізгі қағидаты салық міндеттемелерін уақтылы төлеу және тиісті органдарға заң бойынша талап етілетін немесе тиесілі салықтарды дұрыс анықтау үшін қажетті барлық ақпаратты уақтылы беру болып табылады.

Қазіргі уақытта Қазақстанда салықтық тексерулерді жоспарлау мен ұйымдастыруда тәуекелдерді басқару жүйелері (ТБЖ) қолданылады, тәуекелдер дәрежесін бағалау критерийлері әзірленген және бекітілген. Бұл жүйе мемлекетке залал келтіруі мүмкін салық төлеушінің салық міндеттемесін орындамау және (немесе) толық орындамау ықтималдығын бағалау мақсатында жүргізілетін іс-шаралар кешені болып табылады. ТБЖ тәуекелді анықтау және оның алдын алу мақсатында салық қызметі органдары қолданатын шараларды да қамтиды. Тәуекелдерді бағалау нәтижелерінің негізінде салықтық бақылау нысандарын саралап қолдану жүзеге асырылады. Мәселен, 2022 жылдың басындағы жағдай бойынша салық органдарының бағалауына сәйкес КПО-ға төмен тәуекел дәрежесі берілді.

КПО салық салу саласындағы ҚР заңнамасының нормаларын қатаң сақтайды, сондай-ақ мұнай-газ және тау-кен секторларында табыстар мен есеп берушіліктің айқындығын көрсетуге ықпал ететін Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасының (ӨСАБ) жалпы әлемдік стандартына сәйкес өзінің салықтық құқықтық қатынастарын іске асырады.

ӨНДІРУШІ САЛАЛАРДЫҢ АШЫҚТЫҒЫ БАСТАМАСЫ

GRI 102-13 (2-28)

КПО Қазақстан Республикасы (ҚР) табиғи ресурстарын басқарудағы табыстардың және құн жасаудың толық тізбегінің айқындығын қамтамасыз етуге бағытталған Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасын (ӨСАБ) қолдайды.

2021 жылы КПО салық және төлемдер түрінде ҚР бюджетіне ӨСАБ толтыру талаптарына сәйкес 1,6 млрд АҚШ долларын төлеген (SAP ішкі бухгалтерлік есеп жүйесінің бағамы бойынша). Бұл деректер ҚР Өндіруші салаларының ашықтығы бастамасы бойынша 2021 жылғы 17-ұлттық есебінде көрсетілген.

КПО өз салық міндеттемелері бойынша ӨСАБ есептерін ҚР құзіретті органдарына 2014 жылдан бері өздігінен ұсынып келеді.

6-кестеде КПО-ның 2014 жылдан бастап 2021 жылға дейінгі кезеңдегі төлемдері туралы деректер берілген.

КПО Компаниясының ҚР мемлекеттік бюджетіне төлеген салықтары жөніндегі мәліметтер <http://egsu.energo.gov.kz> сілтемесі бойынша «ҚР мұнай-газ және тау-кен өндіру секторларының төлеушілердің салықтық және салықсыз төлемдер/түсулер бойынша қорытынды есептеме» бөлімінде баршаға қолжетімді түрде жарияланған.

5-кесте. КПО төлеген салықтар мен міндетті төлемдер, 2014–2021 жж. (АҚШ долл.)

2014	2015	2016	2017*	2018	2019	2020**	2021
2,1 млрд	1,2 млрд	0,369 млрд	0,746 млрд	1,9 млрд	1,6 млрд	0,971 млрд	1,6 млрд

Ескерту:

* 2017 жылғы Тұрақты даму туралы есепте жарияланған 897 млн сомдағы алшақтық төлеуші мен алушының деректерін салыстырып тексеруден кейінгі кезеңде қайтару сомасының көрсетілуімен түсіндіріледі.

** 2020 жылдан бастап қазақстандық теңгеден АҚШ долларына айырбастау кезінде КПО есепті кезең соңындағы ҚР ҰБ бағамы бойынша емес, SAP бухгалтерлік есептің ішкі жүйесіне сәйкес төлем сәтіндегі бағам бойынша есептеуді орындайды.

”
КПО Қазақстан Республикасы (ҚР) табиғи ресурстарын басқарудағы табыстардың және құн жасаудың толық тізбегінің айқындығын қамтамасыз етуге бағытталған Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасын (ӨСАБ) қолдайды.

”

2021 жылы КПО салық және төлемдер түрінде ҚР бюджетіне ӨСАБ толтыру талаптарына сәйкес

1,6 млрд АҚШ долларын